

Παιδαγωγικές Μελέτες και Έρευνες 17
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΣΕΙΡΑΣ: Π.Δ. ΞΩΧΕΛΗΣ - Ν.Π. ΤΕΡΖΗΣ - Α.Γ. ΚΑΨΑΛΗΣ

Σταύρος Μούτσιος

**Το μάθημα της Μελέτης του Περιβάλλοντος
στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση:**

Προγραμμή και Ανάθετη του προγράμματος διδασκαλίας

**ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ ΑΔΕΛΦΩΝ ΚΥΡΙΑΚΙΔΗ Α.Ε.
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 1996**

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ	9
ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ	13
1. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ: ΟΡΙΣΜΟΙ ΚΑΙ ΕΝΝΟΙΟ- ΛΟΓΙΚΕΣ ΑΠΟΣΑΦΗΝΙΣΕΙΣ	15
1.1. ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	15
1.2. ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΤΑΞΙΝΟΜΙΕΣ	18
1.3. ΤΑ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΗΣ	23
1.4. ΜΕΘΟΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	26
2. ΠΡΙΝ ΑΠΟ ΤΗ ΜΕΛΕΤΗ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ: ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΤΗΣ ΠΑΤΡΙΔΟΓΝΩΣΙΑΣ ΣΤΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	33
2.1. Η ΠΑΤΡΙΔΟΓΝΩΣΙΑ ΚΑΙ Η ΕΝΙΑΙΑ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΤΙΚΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ	33
2.2. Η ΠΑΤΡΙΔΟΓΝΩΣΙΑ ΣΤΑ ΑΝΑΛΥΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ	45
ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ	59
1. ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΤΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ	61
1.1. ΤΟ ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ	61
1.2. ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ ΤΟΥ ΔΑΣΚΑΛΟΥ	65
1.2.1. Βιβλίο του δασκάλου και διδασκαλία	65
1.2.2 Βιβλίο του δασκάλου και εκπαιδευτικός	73
1.3. ΤΑ ΣΧΟΛΙΚΑ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΑ	77
2. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΔΟΜΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ	83
2.1. ΟΙ ΣΤΟΧΟΙ	83
2.1.1. Οι απόψεις των σχεδιαστών του προγράμματος για τους στόχους	83
2.1.2. Η λειτουργία των στόχων στη Μελέτη του Περιβάλλοντος	85
2.1.3. Η ανάλυση των στόχων	86

2.1.3.1. Μέθοδος	86
2.1.3.2. Αποδελτίωση	87
2.1.3.3. Επιλογή κατηγοριών - κατηγοροποίηση	88
2.1.3.4. Η ταξινόμηση των στόχων.....	92
2.1.3.5. Η διατύπωση των στόχων	96
2.1.3.5.1. Αφηρημένες περιγραφές.....	99
2.1.3.5.2. Περιγραφές του περιεχομένου της διδασκαλίας.....	101
2.1.3.5.3. Περιγραφές των διαδικασιών μάθησης	103
2.1.3.5.4. Περιγραφές αποτελεσμάτων μάθησης	104
2.1.3.6. Παρατηρήσεις - Διαπιστώσεις.....	105
2.2. ΤΑ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΗΣ.....	107
2.2.1. Οι απόψεις των σχεδιαστών του προγράμματος για την οργάνωση των περιεχομένων μάθησης	107
2.2.2. Η οργάνωση των περιεχομένων μάθησης.....	110
2.2.3. Η ανάλυση των περιεχομένων μάθησης	115
2.2.3.1. Πηγές - Αποδελτίωση.....	115
2.2.3.2. Επιλογή κατηγοριών - κατηγοροποίηση	116
2.2.3.3. Η ταξινόμηση των περιεχομένων μάθησης.....	120
2.2.3.4. Παρατηρήσεις-Διαπιστώσεις.....	129
2.3. Η ΜΕΘΟΔΕΥΣΗ ΤΗΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΚΑΙ Η ΑΞΙΟ- ΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΣΧΟΛΙΚΗΣ ΕΠΙΔΟΣΗΣ	131
2.3.1. Οργάνωση και πορεία της διδασκαλίας	131
2.3.2. Μέσα διδασκαλίας.....	134
2.3.3. Η αξιολόγηση της επίδοσης των μαθητών.....	137
2.3.3.1. Το τετράδιο εργασιών.....	137
2.3.3.2. Τα φύλλα αξιολόγησης.....	142
2.3.4. Παρατηρήσεις - Διαπιστώσεις.....	146
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	149
ΠΗΓΕΣ	155
ΣΧΟΛΙΚΑ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΑ	155
ΒΙΒΛΙΑ ΤΟΥ ΔΑΣΚΑΛΟΥ	156
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	157
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.....	165